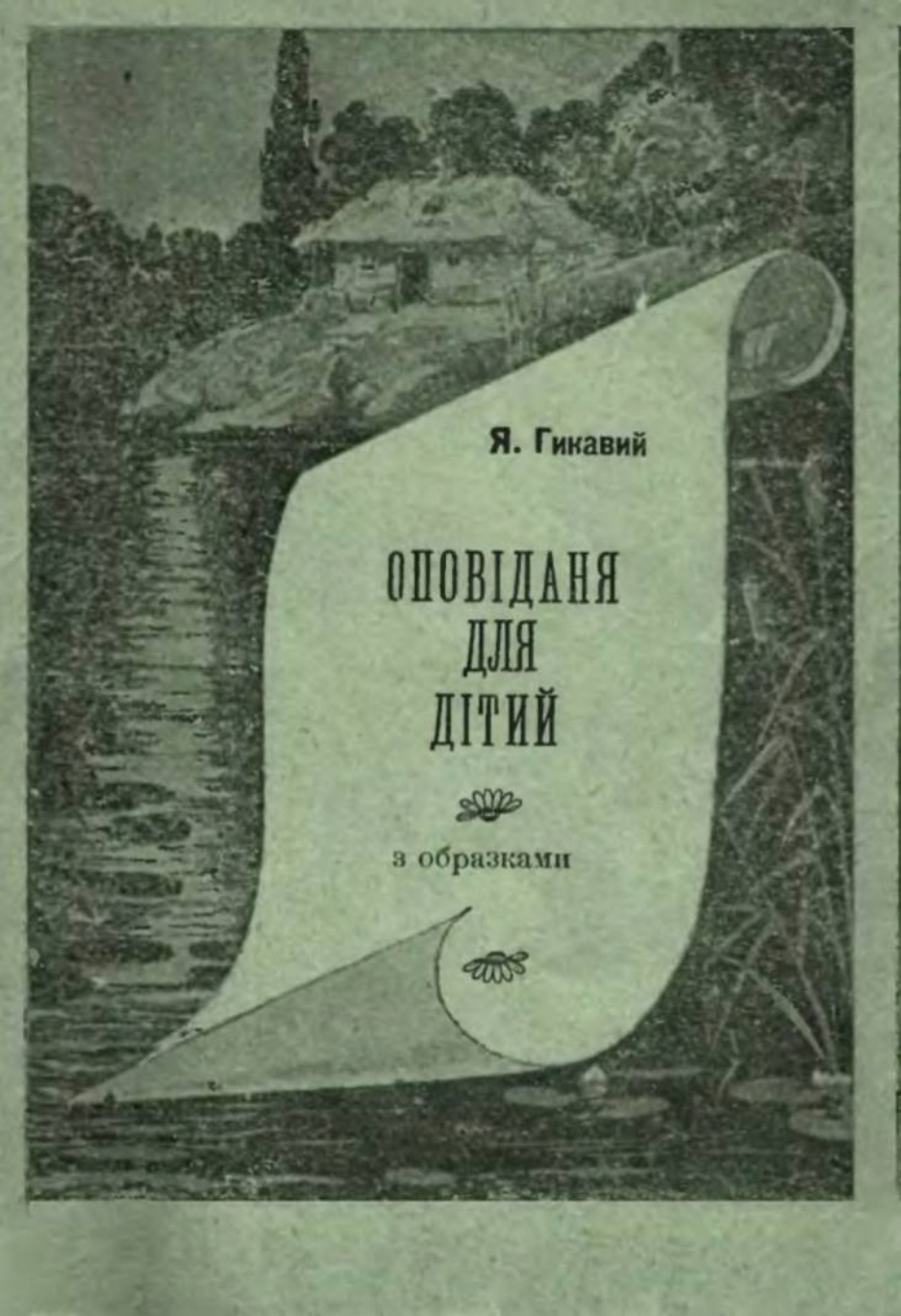

Я. Гикавий

ОПОВІДАННЯ
ДЛЯ
ДІТИЙ

з образками

Закладайте шкільні бібліотеки

Кожда Укр-Руська школа повинна постарати ся о діточу бібліотеку для молодіжи і тим способом пирити між молодим поколінням просвіту і поступ. Отсі книжочки, яких єпис подаємо низше, надають ся до тої ціли так добірним вибором, як і низкими цінами. Можна їх рівнож примінити яко нагороди шкільні для пильних дітий.

Англійські казки	•15
Казки Андерсена	•85
Казки братів Грімів	•25
Казка про рибалку та рибку	•15
Казки народні з образками I і II том	•50
Коли эще зьвірі говорили.	•40
Лис Микита 4 виданє з образками брошур.	•50
в оправі	•65
Збиточник Гумфрі	•35
На далекій півночі	•45
Девять братів і десята сестриця Галя	•15
Байки	•15
Горбоконик казки	•25
Абу Каземові каңці	•30

ОПОВІДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ

Написав

Онуфрій Я. Гикавий.

*** Учи ся дитино,

Бо вчити ся треба:

Учи ся голубко, най розум не спить!

Чого научиш ся

Вода не забере

Не возьме розбійник, огонь не спалить.

ЦІНА 30 ц.

Вінніпег 1910

НАКЛАД РУСКОЇ КНИГАРНІ

З „Рускої Друкарні” Я. Н. Крета в Вінніпегу

Добрі діти вложили хорого Брпєька у візок і
повезли до пана доктора.

Руска дитино!

Серцем й душею прийми отсю книжочку написану для тебе. Уважно та щиро читай казку за казкою й розважай добре, що в них написано. — Будь певний, що по перчитаню сеї книжочки в тебе зродить ся думка і щира воля жити зовсім інакше і ліпше, як до тепер ти жив чи жила. Ся книжочка нехай буде тобі любий читателю найліпшим товаришем в щоденнім твоїм житю. Полюби сю книжочку, її читай й другим кажи, щоб таку книжочку мали. Дасть Бог, то незадовго я постараюсь написати другу еще більшу і гарнійшу книжечку, та поки що вдовольайсь сею.

Я вірю, що з неї ти любий читателю, навчиш ся як треба жити, жити ліпше, жити так, що-б те твоє житє було гідним назви християньского життя.

Перший день в школі.

Вакації проминули скоро, як би се був тільки оден тиждень. Ганя хотіла, аби еще були ті вакації, а ту завтра треба вже іти до школи. Отже Ганя переспала ніч, рано будять її, аби вставала, бо до школи треба іти. А Ганя хотіла хоч хвильку еще полежати в ліжку, бо-ж то так добре.... Але що-ж треба слухати родичів. Отже Ганя по хвили встає, та така зла! От вона і каже сама до себе: „Йой Боже! і знов нині до школи треба іти... Ну, і яка із сего користь — хотіла-б я знати. Чому ми школярі не можем виучитись всего за один день?“ і сидючи на ліжку — вона подивилась на годинник. Було десять мінут до осьмої. Вона сказала: „Э, та то єсть еще часу досить, я еще ляжу на хвильку.“ — Але не успіла добре лячи, аж тут мама побачила се та закликала: „Чи ти думаєш, Ганю, що будеш спати знов? А вставайіже і до школи йди сейічас! Ти вже немолоденька, маєш одинайцять років!“ А Ганя сказала: „Було мене скорше збудити, як хоті-

лисьте аби я пішла до школи. Тепер вже за пізно.”

„Ні, ні, не пізно, эще будеш на час в школї... Але збирай ся хутко” сказала голоснійше мама.

Ганя піднялась з ліжка і почала з жалем шукати панчіх. Коли нашла, то почала накликувати за черевиками „А мої черевики де-е-е? Шукайте скоро!”

По хвили черевики вже були коло Ганї. Но на тім не кінець. Вона знов почала шукати хусточки до носа та стяжку до коси. І знов взяло не мало часу їм те все знайти. Потім як почала вбирати ся а заки зїла сніданє, заки книжки та иньпі річи знашла, то взяло часу майже три чверти години. Вкінци вона вже була готова йти, отже сказала до мамі: „Будьте здорові, вже йду до школи. Мама відповіла; „Йди дитинонько, йди здорова, але памятай абиш скоро вернула, і як вийдеш зі школи так йди просто до дому, не бав ся на дорозі.” Але Ганя сих слів вже не чула, бо була вже на дворі.

Як виходила з хати, то було пять мінут до девятої. Отже Ганя йшла так скоро, як тільки могла, бо то майже миля дороги то боялась аби не прийшла за пізно до

школи. Та на дармо вона квапилась, бо коли прийшла до школи, то учитель вже учив.

Не сміло вона ввійшла до школи та просто йде до своєї лавки.

Але учитель спинив її і спитав; „А з якої причини ти приходиш так пізно до школи? Тепер вже десять мінут по девятій. Отже чому скорше не прийшла: на час?“ „Я, — я не знаю, пане учитель“, промовила з тиха Ганя, при тім тяжко вдихнула. „— Отже за те, що пізно прийшла до школи, маеш написати: „Я неповинна приходити до школи пізно“, п'ятьсот разів. „О Боже, з жалем прошепотіла Ганя. „Але щож, я мушу се зробити. Но щоби скорше се скінчити, то я тільки одну стрічку напишу. „Я не повинна приходити до школи пізно“ а потому геть до споду дам тільки запятки.“

Як загадала так і зробила і замість писати слова буквами, то дала запятки за всі п'ять-сот стрічок і — скінчила сейчас...

Учитель був зайнятий з другими школярами і до Гані не дививсь скоро. Аж в десятій подивився на роботу Гані і немало здивувався. „Ну, і що се означає, Ганю!“ спитав учитель. „Я не знаю“ промовила

тихенько Ганя. — „Если так, то пиши тепер ті самі слова тисячу разів. Ти-ж добре знала, що слова мала писати а не запятки давати. Ти мабуть не послупна. Отже берись тепер до роботи, пиши скоро аби скінчила, заки до дому піїдемо” сказав учитель.

Ганя з слезами в очах таки сейчас взялась до роботи, та з немалпм трудом скінчила своє писанє перед четвертою годиною вечером. Тай то эще добре, що успіла на писати до четвертої години, а то-б була му сіля по четвертій самісенька писати в школі.

Но і так Гани було досить стидно, що першій день в школі так з ганьбою перебула.

А школярі та школярки то вже так на Ганю показували пальцями... Та не довго, бо Ганя від того дня аж доки не скінчила школи приходила всегда на час, перед девятою, до школи.

Що більше, она і других вже перестерігала, аби ходили вчасно до школи.

І ви всі що, прочитаєте собі про Ганю й другим розкажіть, аби до школи з охотою на час приходили.

Бо як нема понад воду

Ліншого напнтку,
Так над науку не маэш
Більшого маэтку.

Кирило Недбайко.

Я, як був эще такий малий як ви тепер, знав одного хлопця, що то за нічо не дбав, щоб з него був порядний хлопець і чоловік колись. Той хлопець звав ся Кирило Недбайко.

Щоби і ви всі знали який був Кирило, то я вам розкажу бодай коротко, а ви ту історію добре запам'ятайте.

Кирило як був малим хлопцем то все казав: „Я не дбаю“. Нехай би там хто що добре йому казав.

На примір раз мати сказала йому при столі таке: „Вже не будеш їсти більше медівника, бо захорієш“ — „Я не дбаю, я зно ва видужаю“ — сказав Кирило.

— Одного разу сестра Мариня попросила эго, щоби показав як зробити рахунок. А Кирило сказав: „Я не дбаю, пробуй збити сама як хочеш.“

— Або раз прийшла тітка до його родичів. Мама Кирилови каже: „Чи ти не видиш Кирило, що тітка твоя стоїть? Та ж дай своє крісло нехай сяде собі.“ — Я не дбаю, тут

э бiльшe кpисел в хатi i можуть собі взяти, котре захотять“ — сказав Кpипло. Знов раз эго малий братчик чого то дуже плакав. Отже мама кличе Кирила i каже: „Ходи по сюди та забав дитину; воно плаче за тобою!“ — „Я не дбаю! нехай воно забавить ся само чим хоче“ відказав Кpипло. А коли мама хотiла погайньбити за непослух, то він еще додав: „Ви раз казали, що я збиточник, бо страши в гпташки вніздах, але я не дбаю! Мене вуйко били за те, що бiг з горба в долину, але я не дбаю! Я э найгiрший в клясi, але я не дбаю! Я не зробив за вданих лэкцiй, але я не дбаю!“

От так Кирило було всегда на все говорив: „я не дбаю. Такий вже Недбайко був, що годi, а все то тiлько тому такий був, що був залiнний та непослушний. Не знав бо до чого то може довести така робота.

Мама не могла довше терпiти тому всему, отже прикликала Кирила до себе в хатi, взяла його на колiна i . . . що думає те була? — Нi, вона сказала: Ти Кpипло говориш всегда i на всьо: „Я не дбаю“ — правда? А ти справдi не розумiєш тих слiв бо наколиб ти бiльшe застановив ся над ними, так ти з певностiю їх не говорив би нi-

коли. Бо розваж собі те Кирило: „ Коли ти хочеш їсти, то йдеш до мамн або тата і кажеш, щось голоден і щоб тобі дати їсти а тато або мама кажуть може: „ Я не дбаю про те?“ Або коли ти приходиш до мене і кажеш щось слабій. А щоби ти подумав, эслиб я сказала на те: „ Я не дбаю про тебе“ — і робила дальше свою роботу?

Чи не був би тобі жаль почути такі слова від мене ? А чи ти думаеш, що твоїм родичам і учителю не жаль, эсли на їх слова відповідаеш — я не дбаю? Уважай-же Кирило і більше не рани серця твоїх родичів і учителя, як взагалї всіх старших. Так само і дбай більше про себе і других. Помагай друпм, о скільки ти можеш помочн, люби всіх, ворогів навіть .“ — Кирило взяв мамині слова до серця так щиро, що вже більше не потрібно було йому те саме повторяти. Кирило як би зовсім иньшим хлопцем став від тоді, і нинї як зачуваю эсть найпоряднійшим господаром...

От такий Кирило був,
А подібних йому эсть много,
І не знати коли так буде,
Що не буде ані одного,

Ще час на роботу.

Малий школярик Максим був хлопцем що любив більше бавитись як робити до не го приналежну роботу. А робота його не була тяжка, бо був за малий працювати тяж ко. Але як йому мама або тато, старший а-бо учитель в школі сказали щось зробити, то Максим любив відказати: „Е, ще час на роботу. Я вперед побавлю ся”. Значить Максим не слухав нікого, а то вже зле було. Ми знаємо дуже добре, що маму-тата і учителя в школі, або взагалі всіх старших осіб треба послухати завжди, бо як би ні, то дуже зле думають о нас. Часом то нав-іть і добре почастують прутиком непослушного. А по що того. От як той Максим. Часом і послухав та за те не обійшлося без нарікання і воркотання. А се чей також дуже зле він робив, правда?

Він завжди говорив, що йому ніколи не хотять дозволити се або те, эсли він хоче сего самий. Говорив часто, що для него буде эще час робити тоді, як вже виросте великий і буде старший та сильніший.... Ро-

дичі троха і сварили його за се, але карати не карали остро. От одного разу наш Максим як вже був на стільки сильним, що за прясг мале лоша якбудь до малих саночок і хотів щоб оно тягало його по снігу. А лоша те було ще молоде...

Побачив се тато Максима і закликав; „А по що ти Максимцю запряг до санок таке молоде лоша? Таж воно эще не годно так тяжко робити”.

Максим видивив ся на тата та із здивованя сказав: „Та се не тяжка робота, я хочу тільки навчити його як маэ працювати, щоб як виросте, було щось доброго з него.

На ті слова тато відповів; „Та добре Максимцю, але воно раднійше бавити ся і робити те що воно само захоче. Воно хоче бігати по подвірю. Пусти його!” — Но Максим знов відказав: „Та бо воно все не буде бавитись і робити те, що воно само захоче, бо як би так позволити йому робити тільки те, що оно само захоче, то який із него буде кінь колись?”

„Ну добре Максимцю, але воно маэ эще час на роботу. Воно як вже буде старше то аж тоді буде вчитись дещо робити. А тепер нехай бігаэ собі”, сказав тато до Максима.

А Максим знов відказав; „Але-ж якже воно буде знало, що і як робити эсли го не навчити тепер нїм ще молоде. Та старшого вже не годен навчити, бо буде сильний кїнь... Тут нараз Максим перестав дальше говорити, зачервонїв ся і подививсь на та-та так як би хотїв перепросити за його вперту розмову про лоша... Значить Максим сам до того переконання прийшов, що эсли хочем щось вміти то треба за молоду вчитись. „Як Івась не научить ся, то Іван не зможе”, каже наша пословиця.

Отже від тоді ніколи вже більше наш Максим не нарікав що йому не дають тільки бавитись скільки він сам сего хотїв би. Так само ніколи не говорив, що эще эсть час на роботу, бо знав, що то до нічого таке говорити.

Таких Максимів э багато эще в кождім закутку кольонїй.

Отже будьте діточки переконані сим приміром, що таким Максимом, про котрого тут написав, ніколи не будьте бо пошкодили-б собі дуже а дуже багато. А знаєте як, а от так: Будучи з малку лїнивим до своєї роботи, не научившись ні читати ні писати, і таке іньше, з вас другі, цікаві люди сьміялись-би, дурили-би, шахрували-би

Розмова Пташки.

Сидів одного разу пташок на своєму гнізді у вечір і почав говорити так: „Ой лишенько мені; вже знов моя фамілія в дома тай роботі кінця нема. Пильнуй, доглядай кожного; утримуй дім в порядку; до ставай й готови поживу своїм дітям.... Не маю я спокою ні хвильки. Але я знаю, що суть такі сотворіння, котрі живуть та зовсім не працюють. А живуть досить вигідно. От хоч би тільки подумати про малого хлопця: Він не має ніч більше до роботи як тільки їсти, бавитись, спати і ходити до школи.... Така дурниця, а однаково він ще сміє говорити, що працює тяжко і багато. Но може дехто скаже, що я тільки от так на вітер говорю. Отже, щоби переконати вас і доказати повиспому, то розкажу таки про одного хлопця школяра, котрий такий був як от се вам зараз розкажу. А був се Василь. Він одного разу йшов до школи і говорив сам до себе таке: „Ходи тай ходи до тої школи. Закім докінчу читати мою книжку то ноги цілком виходжу... А все то через тую школу А знаю напевно, що завтра в суботу хоч

до школи не піду то все таки не буду міг побавитись з хлопцями, бо мама скажуть бути з дитиною, моєю маленькою сестрою. — Тай таке воно вже. І не знати, що ті старі люди думають собі про таких малих хлопців як я... Думають хиба, що я із заліза чи що... От нема то як сему пташкови, і показав на мене. Він собі тільки співає, тай літає. Коби то і я таким пташком був, то-тоб було би мені добре жити на світі!“

От таке той Василь наговорив. Але я, пташок, скажу, що Василь зле говорив, а заразом дуже зле думав. Бо не так воно єсть не так дієсь як Василь, й иньші хлопці думають і говорять собі. Воно правда, що всі пташки співають, але чому? Тому, що суть завжди веселі. А чому знов ми єсьмо веселі і щасливі? Чи може тому, що ми літаєм, а мало ногами ходимо? Таж прецінь у нас крила то наші, і наколи мусимо багато літати за поживою, то багато більше помучимось як отсе той Василь і иньші хлопці, що уміють тільки нарікати а мало абої нічо робити.... Ми веселі і щасливі не тому, що не робим оден одному збитків, не штуркаєм оден одного не тручаєм ся не кидаєм до землі і т.п. О ні тому. А тільки тому, що ми ніколи на нічо не нарікаєм і співаєм в часі

нашої праці, та в такий спосіб веселимо своє житє. Бо і пощо смутитись і нарікати.

Я еще одно скажу до вас хлопці: „Робіть добре всюди, а похвалять вас люди, і вам буде дуже добре жити й ніхто на вас не буде сварити, ганьбити і т. д. Так само треба вам памятати, що ніяких нікому збитків не робіть. А то аж страшно подумати про те літо, коли то ті збиточні хлопчики мають вакації. Вони тоді страх які збитки роблять нам, пташкам: а не менше і своїм шкільним товаришам, значить оден одному; лазять в чужі городи і роблять шкоду. Ах! як я бажав би, щоб вони не кидали на нас камінєм і буками. Які вдячні булиб ми, эслиб, вони ті хлопчеська не рабували наших гнізд, не забирали яєчок, а що більше і наші діти.

Бо і ви хлопці не любите, эслиб хтось на вас кидав камінєм... Що більше не любите, эсли хто забере вам щось таке, котре ви дуже любите, такі річи, що суть вам наймилійші.... А що доперва говорити, як забираєте наші найдорожші діти — маленькі пташки.... Отже просив би я вас в імени всіх пташків, лишіть нас в спокою, а ми за се будем вам усе співати веселі пісні цілими днями, від вчасного ранку до пізного ве

чера. Так само не нарікайте на своє житє,
бо ваше житє є добре, єсли тїлько робите те
все, що ваші родичі, учитель і всі старші
особи вказують робити. Бо:

Всі ми єсьмо на тїм сьвітї
Аби жити й працювати,
Учитись з малку охочо всего
А не пустовати й нарікати:
Хто з малку пустує
Той колись бідує...
А хто тїлько нарікає
Той на старість нич не має.

Мала чємність.

Оленка з своїми родичами жила в великім місті. Вона любила бути в місті, бо там всего доволїєсть, аби бавитись. Біда тільки в тім, що нема багато місця до бігання, бо дороги (стріти називають ся) все переповнені возами, стріткаррами і переходячими людьми. Отже на такій дорозі бавитись небезпечно було. Оленка і скучала через те, но на щастє не довго. Бо Оленка незадовго перейшла зі своїми родичами до малого місця на фєрмах. Домів в тім місті було тільки два ряди, та подальше станция залїзної дороги. Місця до забавки, до бігання було досить. Всюди були всїякі дерева і цвїти, та багато трави... Оленка тїшилась дуже дивлячись на то все, що ю окружало, бо то го всего вона в великім місті не видїла. А коли єще почула рїжний спїв пташок, то Оленка по просту і до хати не хотїла їти, нї їсти, нї спати. Вона так дуже любовалась природою, через то і була дуже добра-чємна дївчинка.

От раз, як Оленка сидїла між деревами близько хати та читала книжочку в вірша-

ми — почула нараз, що щось важкого впало на її капелюх з широкими крисами. Вона настрашилась того, бо не знала, що то саме впало па її капелюх, а радше сказати на її голову. Вже хотіла ставити книжку і посягнути рукою до капелюха, та мама, що була якраз під хатою тоді побачила те все і крикнула: „ Не бійся моя дорога. Се впав тільки молодий пташок робін. Не рухайся а побачиш, що він пічне робити“ —

Оленка послушна дівчина правді нерушалась, а робін сидів на зі капелюсі і дивився на всі сторони... Відтак йому захотілось походити по широким крисах Оленчиного капелюха, но не трафив, бо криса пігнули ся і він упав на траву перед самою Оленкою. Побачила робіна кітка та почала скрадатись до маленького робіна. І навірно булаб з'їла його, але Оленка кітку настрашила і та побігла геть з того місця. А робіна осторожно взяла до рук і на зазив мами понесла до хати. Там з мамою приглянувшись до бре робінови, котрий эще не поріс добре в пірэ, мама взяла його від Оленки і спитала що з ним зробити. А Оленка простодушно заявила, щоб занести його до гнізда, де старі робіни були і дуже жалібно кричали, знать плакали за своєю дитиною, бо думали що вже більше не побачать його.

Мама похвалила за те Оленку і сама по несла робіна до гнізда, бо Оленка будучи малою, не могла досягнути до гнізда.. —

Коли вже робін був у гнізді старі робіни дуже радісно щебетали, раді були, що їх дитина вернула назад. Своім неустанним щебетанєм вони дякували найбільше Оленці, котра була така гречна і не дала кітці з'їсти їх дитину, та, що принесла до них їх дитя, робіна...

Про Оленчине діло довідав ся і учитель й сказав усім школярам, котрі дуже хвалили Оленку за се, за зї так велику гречність або чемність.... Всї казали, що Оленка эсть чемна, тай справді вона така була.

А як би то було гарно,
Слиб всі були такими,
Слиб всі мали добре серце
Й жили чемно що днини.
Ах, як добре нам би жилось,
Слиб ми жили так як треба.
Слиб на чемність ми зважали,
То иньшогоб не треба неба.

Троз дурних питань.

В однім краю, колись давно, жив, був такий цісар, котрого майже всі люди прозивали дурним. А прозивали так, бо справді він був таким. Но той цісар думав завжди, що він дуже мудрий, а навіть що наймудрійший за всі в тім краю люди. Тому то він і хотів бути еще найбогатійшим за всі люди в тім краю. Але як на біду для того дурного цісаря, там був оден дуже багатий чоловік, багатійший від цісаря як маєтком так і розумом і про него як цісар так і всі люди знали дуже добре.

Було навіть таке, що того богача більше любили і поважали як самого цісаря. А се тому, бо той богач всегда подавав бідним досить всякої живности і всего того, що його просили то давав з охотою, бо мав подостатком всего.

А цісар хоч також мав всего подостатком, а вже найбільше грошей, то нікому не дав хоч би як хто просив і з голоду гинув.

Отже завистно стало цісарови коли довідав ся про того богача. Не міг втерпіти

довго, бо як звичайно дурний, отже післяв своїх слуг, значить вояків, до того богача та приказав з великою злостію привести сейчас до него...

Вояки приказ сповнили, пішли і привели того богача перед цїсара. А цїсар вже наперед вбрав ся в святочне дороге шматэ понавїшував якихось шнурів, медалїв на груди, дорогу корону на свою дурну голову, а до боку привязав собі блискучу срібну шаблю, сїв високо на дуже гарне пухке крісло і спитав богача своїм грімким голосом, так щоби бояти ся; „А як ти чоловіче божий сьмієш перевиспити мене своїм богатством?! Ти хиба сам хочеш бути цїсаром, а мене щоб скинути?! О, нї, сего не буде. Знай, що мусиш бути забитим за се! Бо ніхто, крім мене цїсара, не може бути богатшим в сїм краю”. А богач цїлком спокійно, лагідно, но з жалем промовив так; „Прощу тебе мій цїсарю, позволь менї жити, а певно зроблю все те що тільки прикажеш”.

Вже мусїв так казати, бо хоч цїсар не має жадного права відбирати йому і нікому житя, бо й нікому не може дати житя, але богач все таки просив о помилованэ, а відтак, як вже буде помилуваний то порадить собі у всїм.

Отже той цісар встав з крісла, надув ся як індик і бондючо сказав; „Я подарую то бі твою провину і житє, але эсли ти відповиш на мої слїдуючі питання в трох днях. Бо эсли-б не відповів, або і відповів не добре, то так само я сейчас прикажу зрубати твою голову. А эсли знов потрафиш відповісти як найліпше, то зроблю тебе своїм першим міністром.

Отже найперше питанє эсть; „Котрого дня я умру”. Друге: „Як довго возьме часу мені, щоб відбути подорож доокола сьвіта”. А третє; „Про що я тепер думаю”.

Богач вислухавши тих питань, пішов до свого дому найспокійнійше, не думаючи багато, які то відповіді треба буде давати дурному цісарови. Бо і над чим було думати? Коби був не дурний цісар то і питання не були-би дурні. Отже богач, коли вже прийшов третій день, був в цісаря готовий відповідати. За хвилику цісар закликав богача до свого покою і спитав: „А, що будеш відповідати на мої питання?” „Буду”, сказав богач. „Добре, але уважай і відповідай все по правді як треба”, заговорив цісар. „А певно що так, по правді”, сказав богач і почав говорити: „На перше питанє скажу тобі, що умреш в Середу, але коли, як

за довго, то не буду казати, бо ти мені тако го питання не давав. Питавсь котрого дня умру, отже сказав, що в Середу. — Цісар тільки хитнув головою, що добре.

На друге питанє відповідати зовсім не буду, бо ти не сказав чим хочеш відбутися по дорож доокола сьвіта: чи конем, фірою, по тягом, шифою, біцикльом або пішки. Що до третього питання то скажу тобі цісарю правду, що думаєш про мене тепер”.

Цісар вислухавши слова богача, хвилю подумав, що то хитнув головою та про мовив тяжко вздыхаючи; „Ну, правду сказавши, ти відповів як найліпше на мої всі троє питання. Анї на однім слові не міг тебе приловити, або закунути, що не так говориш; Отже за те зістаєш в мене за першого міністра... Богач тим втішився, бо був певний, що тепер еще більше буде помагати бідним людям. І таки так було. А коли дурний цісар умер, а умер як на диво таки в Середу, то новий міністер зістав тепер знов на його місце, але не довго, бо все цісарске майно; поля, ліси, сіножати, худобу, коні і все-все що тільки було роздав бідним людям, а за всі гроші, що цісар лишив, то э, всіх грошей було кілька великих куфрів, казав побудовали в дождім селі і

містї великі школи до дотрих і до нинї діти
ходять що дня та учать ся всего доброго.
Треба сподіватись, що в тїм краю не буде
вже більше дурних цїсарів.

Чи добре брехати?

Нераз вже мама наказувала Мариню, аби не витягала шуфляди в столі і не дивилась та не рушила там нічо. Та хоч Мариня звичайно була і послушна дівчинка, то все таки одного разу, коли вона була тільки сама в хаті, скортіло їй подивитись до шуфляди та дещо взяти для забавки. А знаходилось там много річей, по найбільшій частині пера, олівці, папери, книжочки та флящина атраменту. Отже витягла шуфляду та взяла флящину з атраментом. Вона хотіла підняти було в гору проти вікна і подивитись чи багато єсть атраменту, но на нещастя хтось в сіннях застукав а Мариня настрашилась, бо думала, що то мама йде. Хотіла чим скорше сховати флящину, — та якось випала з рук, впала до підлоги і розбилась на кусники. Атрамент розляв ся по чисто змитій підлозі. До хати ніхто не йшов зараз, но Мариня була в великім страху, бо знала, що за те, за непослушність чекає її мамина кара. Думаючи, гадаючи от вона й постановила збрехати, значить постано-

вила, що коли мама спитають ся, хто атрамент розляв то скаже що то кітка.

Так і сталось. За хвилю мама прийшла в хату і побачила на підлозі збиту флящину і розлятий атрамент — почала питати Мариню хто се зробив таке. Мариня зарум'янилась як ягідка, чи ліпше сказати як рожа стала з боязни й промовила лагідненько: „Та то, мамо, не я, то кітка наша втрутила флящину із вікна і флящина розбилась”. Мама слухаючи таку вимову, похитала головою неначеб хотіла сказати до Марині, що кітка не могла витягнути сама шуфляди і кинути на підлогу флящину, але не сказала нічо тепер, удаючи що вірить Марині. Сказала хіба се, щоби Мариня уважно позбирала пскло і винесла на двір в яр, а сама підлогу витерла чисто і забралась до своєї роботи. По хвилі, як вже Мариня трохи успокоїлась — мама сіла на крісло біля стола, приликала єї до себе. Вона хоч несміливо але все таки прийшла до мами. От мама і каже їй; „Я знаю, що то тільки ти флящинку розбила, но я вже тебе не буду нині карати за те і за брехню. Мушиш хіба ту саму суконку, що в ній нині і завтра в Неділю носити”. Мариня спустила голову в діл тай глип, а на їй білій

суконці є велика пляма зроблена атраментом. Вона тоді ще душе застидалась і почервоніла, бо з'увиділа, що вся її брехня як олива на воді показаласть: пізнала, що все викрилось. А не менше горіла зі стиду і тому, що завтра в Неділю мусить в такій нечистій суконці ходити. Но що було робити, не сміла нічого говорити. На другий день, в Неділю вона справді була в тій самій суконці що й вчера. Та ба, на тім не конець. В Неділю, як звичайно, прийшли до Марині її товаришки шкільні а побачивши Мариню в слямленій суконці, а саму її дуже зажурену, спитали чому отсе так нині ходиш брудно. Вона нічо не сказавши почала плакати, чого і дівчатам стало жаль Марині. Та коли мама розказала про все, що було вчера, про Мариню, то товаришки її відтак всегда пригадували пляму на суконці через що Мариня не знала де дітись. Вона все пригадувала собі, що збрехала перед мамою за що і відпокутовала стидом.

Се позістало в пам'яті на довгі часи, бо від тоді вже Мариня ніколи більше анї не подумала збрехати перед ніким, хоч би там що. Розуміє ся, що вона й тільки те робила на що мала позволенє, або те, що — думала — нікому — а тим більше собі не

пошкодить. Вже знала, що брехня вийде
на яв, що правда побідить.

Так, так діточки мої
Ані думайте брехати,
Сли хочете щоб в людей
Чесць і славу мати. . . .

Пильна пані жаба.

Раз вечером, а було то вліті, малий Николцьо вийшов на свій город і побачив велику ропуху. А що цікавий був собі хлопець, тож і сміло крикнув до неї по англійски: „галов, пані жаба! а що ти тут робиш?“ Се як кажемо була не та жаба, що жиє в воді, а ропуха, що тільки на землі жиє комашиками та червачками. А Николцьо був еще малим школярем тай не знав розрізнити водяної жаби від ропухи; отже звав жаба.

От він дивить ся й дивить на ропуху тай знов крикнув: „галов пані жаба, а що ти тут робиш в нашім городі?“ Але „пані жаба“ не відповідала ні словечка одного. Вона тільки сиділа не рухаючись на одному місці і дивилась поважно на Николця своїми глибокими ясними очима, котрі були як дві малі перли, або галочки.

Навкучилось Никольцеві чекати так довго на відповідь, тож він приступив трохи ближше і знов сказав, але голосно: „Коли ти пані жабо не хочеш сказати, що ро

биш отут, то я можу зачекати і побачу, що ти робиш. Бо може ти добре напу шалату їш? Чекай! ...“ Отже Николцьо сів на землі близько ропухи і дививсь пильно на „пані жабу“, а „пані жаба“ дивилась знов на Николця. Одно одного видно не боялись. Незадовго маленька червона комаха прилетіла і сіла на листок шалати перед носом „пані жаби“.... Николцьо видів тільки, що щось вискочило з писка „пані жаби“ і знов назад так скоро як блискавка щезло. Щезла також і пані маленька, червона комашка; її на шалаті вже не було. Та хоч Николцьо знав дуже добре, що червона комашка не полетіла, та все таки не був певний, що властиво сталось з нею. Будучи дуже зацікавленим „панею жабою“ він постановив эще хвильку підождати і добре придивитись, що стає ся з комахою, котра сідає близько носа „пані жаби.“ Й не довго чекав. За хвильку знов якась комаха сіла близько носа „пані жаби“, і знов щось вискочило з писка „пані жаби“ та назад вскочило, а „пані комаха“ зникла із шалати.

Сего разу то Николцьо вже добре приглянув ся і був переконаний, що комаха пішла до великого писка „пані жаби.“

Тому ж то він ще більше зацікавився жабою й сівши ще вигідніше та ближше „пані жаба“ дивитись прямо безвпинно, що далі буде робити пані жаба. Його бо найбільше цікавило те, як отсе та жаба може так вдало і скоро комаху ловити. І видів ще багато разів таку саму історію, но все таки не міг добре пригледатись чим то і як „пані жаба“ ловить комаху, тим більше, що вже стало трохи затемно на дворі. Кожду комаху, що ронуха з'їла він рахував. Й заким його мати поклікала до вечері то на рахував двайцять і сім комах, котрі то „пані жаба“ зловила і до свого великого живота зложила, аби не їли людської праці: шалату або капусту.

Як тільки Николцьо прийшов в хату і сейчас розказав все татови, що він видів в городі, а й разом запитав як то „пані жаба“ може ловити комаху так скоро і влучно та в віддаль. А тато відповів йому так: — „Пані жаба“ а радше сказавши ронуха, бо так вона зовесь, має довгий а гнучкий язик. Кінець того язика такий що до него всьо липне як тільки на що вділить. Значить кінець язика є липкий. Отже коли ним вділить яку комаху, а ціляти вміє дуже добре, то бідна комаху хоч там,

що було, мусить розпращатись з снм сьвітом і піти до великого живота ропухи так міцно прилипне до язика.

Отже видиш Николцю, що се дуже корисна річ мати ропуху, або й більше в городі, бо виїдає всякі насікомі комахи, котрі ярину немилосердно нищать. І ти повинен уважати, та за се подбати, аби тій, як ти кажеш „панї жабі,“ нічо злого не сталося. А що більше, щеї другим хлопцям розкажи, щоб обходились з ропухами як найліпше, щоб любили їх... Ропуха в городі то так як огорожник дбає, аби ярина виросла нічим від насікомів не ушкоджена. Отже памятай Николцю, обходись добре з такими огорожниками — ропухами!“

А Николцю з радостію, щоб показати татови як ропуху шанує, кликнув в голос: „О, я певно буду, я буду для ропухи поки мого життя найліпшим товаришем.“

Та коби таких Никольців було справді як найбільше, бо то часом аж волос дубом стає як ті збиточні хлопчиська мучать ропуху, або яку будь звіринку, котра для нас позиточна і необходима в житю.

Небезпечні двері

Разу одного, коли на дворі була непогода й роботи не було, то Гриньо, Катерина і маленька Оля як зачали просити, як зачали просити свого старенького дідуса, щоб той сказав їм яку казочку то вкінці і послухав та сказав. Но вперед він довго думав яку би то казку сказати й по хвили свого думання заявив, що скаже дещо про: „Небезпечні Двері.“ А тії двері — як дідусь казав — видів не раз, не два і не сто разів своїми власними очима, а упами знов чув, як они отворяючись випускали дуже небезпечні річи, такі, що не одного або неодну тяжко покалічили, затроїли.

„О се певно гарна казочка“ закликав Гриньо. „Але чи ті двері були з зеліза або міді може? А як би хто запер за собою, то чи будуть тримати його там раз на завсїгди?“ — запитав Гриньо. „Ні Гриню, ті двері то анї зелізні, анї мідяні, анї деревляні. А з чого вони і як виглядають то вам все поволи розкажу, тільки не переривайте мені в бесїді. Отже треба вам знати, що ті двері суть гейби сині або червоні, чи роже-

ві. Отворити їх не тяжко, та коли отворити то зараз можна видіти два ряди малих сторожів, котрі стоять всегда просто як жовнірі, а всі вбрані в біле шматэ. Межи ними, як розійдуть ся на дві сторони, покажесь ма ла пані, уся вбрана в рожеву сукню“

„Йой, що за чудові то двері!“ закричала Катерина — „Я сама хотілаби ни ми зайти до середини і зобачити тих сторожів, а радше ту паню в рожевій сукни.“ — продовжала Катерина.

„Так, Катерино, але треба тобі знати, що двері ті за малі, аби ти могла туди ввійти, а й дім також не великий, що то при нїм ті двері суть. Та бо щей те треба тобі знати, що дім той з дверми не все в однім місци стоїть; він рухаєсь і посуваєсь сюда й тудя. А що тудя зайде, то як та пані схоче то пустить до середини, а нї то на зад заверне. Она пускає тільки те, що она любить, но за те не може помочи в тім, аби нич злого з поза тих дверей не виходило... Часами то все те, що з поза них виходить, єсть дуже небезпечно. Тому то они і називають ся: „Небезпечні Двері.“ Та добре эще, що мають сильних сторожів по обох сторонах, інакше то булоби богато, дуже богато клопоту.“ Тут дідусь закашляв і

став. А діти закликали: „Так?! а з поза тих дверей що таке небезпечне виходить?“ — і видивились на дивно.

Почекайте — каже дідусь — Я вам вже розкажу... Як тільки ті білі сторожі розійдуться на дві сторони то тая пані маючи місце, зачне собою кидати то в гору то в долину на всі сторони і от власне тоді дуже часто трапляєсь, що із середини вилізе щось таке що єсть острійше від спіси й робить великі — страшні рани там, в кого вцілить...

От кілька днів тому назад я сам видів ті дуже гарно змальовані маленькі двері отворились та почали викидати ось таке: „От яка дурна Василина. А чи ти Мариною виділа її сукинку — зроблену із старої сукні її сестри?“ — „Та я виділа“ — відказали другі двері. — „А який задертий ніс вона має!..“ сказали знов перші двері.

Отже — кажу вам дітоньки — як почувла такі слова Василина, то сейчас побігла до дому і плакала через цілий вечір...

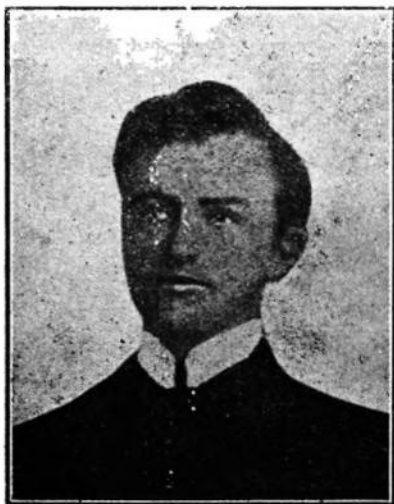
О я знаю вже про які то двері ви дідусю говорите — сказала втішно Катерина. — А ти Гриньку знаєш? — запитала вона. А ... а то ви дідусю говорите

про наші уста, про язик і зуби. О то се ті двері! Знаю, знаю; се якраз так э, як ви говорите!! — сказав Гриньо. „Але ще скажіть нам дідусю“ — спросив Гриньо — „хто то ті сторожі і звідки они беруть ся?“

На се відповів дідусь ось так: „Одні сторожі, що спиняють язик, аби не рухав ся, се зуби, як самі о тім знаєте. Бож і при повідка э зложена, що: „тримай язик за зубами.“ Та все таки і зуби не в силі спинити, затримати язик поза ними. Тут суть сильнійші, важнійші сторожі від зубів. Ті сторожі, що не пускають нічого злого із середини рота суть; Любов і Терпеливість. Се одинокі сторожі, котрі повинні завсїгди бути у ваших дверях, то э у ваших серцях, бо напевно з ваших уст буде можна почути багато гірше докоряючі слова, які дістались Васи́лині від нерозумних дівчат, в котрих, як видно, не було ані Лю́би ані Терпеливості. А любов і терпеливість яко найліпші сторожі ніколи не пропустять із середини рота вразливого, злого, негречно́го слова. Бо зле, негречне сло́во сказане другому багато гірше острого меча, гірше трутки і т.п.

Отже майте діточки ту любов і терпе

ливість в ваших серцях; любіть ся взаїмно щиро як треба, а нагорода велика чекає вас — таки вже тут на землі. Любіть других, а й вас другі любити будуть і добре вам буде житись — за се ручу...

МИРОСЛАВ СІЧИНЬСКИЙ

Чому Біглого забили?

Хлопець, що звав ся Оспп, мав два пси. Одного великого старого а одного молодого.

Старий пес звав ся Сторож, а молодий Біглий.

Скажете може: які дивні імена ті пси мали. — Але ту нема нич дивного. Як прочитаєте сю казку до кінця, то й довідаєте ся, що імена були якраз відповідні як одному так другому псови. Старий пес був зав сїгди дома, як в день так в ночі а молодий бігав то тут то там без перестанку, хочай повинен був дома бути.

Та Сторож доки терпів то терпів, а вкінці навкучилось терпіти такому пустякови Біглому. Отже одного разу, коли вони оба їли вечеру то Сторож заговорив до Біглого: „Ти справді і не варта їсти сеї вечері, бо дому не тримаєш ся а все кудась по щось бігаєш. А ти мусиш знати, що твій обовязок бути дома тільки а переважно бодай в ночі, не кажу вже в день і сторожити двора нашого господаря.

Ти знаєш і видиш добре, що я вже старий, знемагаю потрохи і слух свій стратив, не чую добре а не ненєше і видіти так не можу як колись.

От минувшої ночі якийсь чоловік перейшов через подвір'я аж до дверей хати, та навіть і застукав а я того всего не чув. Зачув вже як господар втворив двері та почав говорити до того чоловіка. А я повинен був дати знати своєму господареві заздалегідь, що хтось йде.. Но не міг, бо як кажу, я старий, та за те ти повинен заступати моє місце, бож ти молодий, здоровий. охочий.

Але як бачу, то ти охочий тільки до бігання то сям то там а не до чого иньшого”.

„Я! я”! вимовив Біглий, показуючи свої біленькі ostrі зуби, та зіживши свою шерсть на хребті, показуючи, що готов боронитись слиб Сторож захотів вщипнути його. Відтак пішов на город та почав відгребувати кістку, котру закопав еще перед кількома днями, так вмисно, аби мав забавку коли тільки захоче.

Сторож на се злий не був, бо бавитись і сам любив як за своїх молодих так і за старих літ. Отже Біглому нич не говорив більше. Та коли не задовгий час Біглий кістку загребав знов і пішов до сусіда, то Сторож був досить недобрий за се на Біглого, однак не хотів нічо казати. Він знав що за непослушність не мине Біглого за-

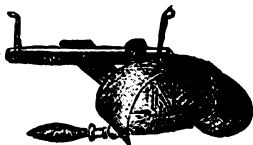
служена кара. Оно правда, що він був еще молодий і дурненький, та за те повинен був слухати доброї ради Сторожа. А то ні. Не дармо то і Біглим прозвали. Інакший був Сторож. Той від молодих своїх літ дуже вірно служив своєму господарови, та тепер був вже за старий щоби виповняти точно свій обов'язок. Він крім сну та лежання в своїй буді не міг нічого більше робити.

Але йдём далше, щоб дізнатись, що сталося з Біглим. А сталося з ним те, що як Сторож так і Осип сподівались.

Раз була тиха місячна ніч, така тиха, що крім крику пугача в недалеких лісах нічого більше не було чути. Старий, добрий Сторож спокійно спав собі в буді. А Біглий як звичайно побіг кудась за чимсь. А що пугач пугуткав, то се був знак, що щось недоброго має статись. І справді так було. Незадовго, нараз тишина була розбита двома вистрілами із стрільби а відтак було чути як пес страшенно вив із великого болю. Сторож збудився і зажав також вити і гавкати та досить жалібно. Він знав, що се сталося... Бо ще переднійше сусід скаржився, що якийсь пес полошить в ночі його вівці та телята в загороді. Отже казав, що засядесь на него і убє. А то власне з Бі-

глим сталось таке. Врано Осип впійшов на двір і найшов Біглого коло дверей — неживого. Сейчас сказав про се татови. Відтак оба обглянули Біглого та найшли дві великі рани в боці, однак хоч тяжко ранений то мав эще на стілько сили, що доповз до дому, видно тільки тому, аби коло дверей загинути. Сейчас Осип закопав його глибоко в землю далеко від хати, тай не дуже жалувал за ним, бо эслиб був не тримавсь злої компанії та не волочивсь по всім усядам, то певна річ, що не був би забитий. Так само був би добре зробив, эслиб був слухав доброї та мудрої ради старого, вірного пса Сторожа.

Отже Біглого не стало. А Сторож эще жив, та здаєсь, що буде жити й вірно господареви служити, так вірно, щиро як він уміє, років эще не мало.

Вікторова лекція.

Разу одного в гарний погідний літний день в Суботу учитель разом із його школярем вибрались до ліса на прохід. Було дуже гарно. Сонце з гори пражило, вітрець ані дпхнув всьо стояло гейби мертве не во рушилось. Було, як то кажуть, в печи. Но оба йшли дальше і дальше на висше чисте місце... Прийшли. Учитель зобачив межи корчами гарну квіточку, отже ліпов, щоб зірвати собі на букет а Віктор лишив ся на дорозі. Но по хвилі і він смикнув в корчі недалеко від дороги, чого, сам не знав. От зачав він розглядатись, дивитись по землі тай зобачив муравлиско. Він підіймив якийсь прутк, тай почав пробивати купу. Відтак перевернув до гори дном і був вельми задоволений, що муравлі цілими купами бігали то сюда то туд, знать шукали ворога. Декотрі приходили еще свіжі з подорожи, несли маленькі одробинки поживи для своїх дітей. Та коли побачили, що сталось, то кидали все а шукали чого то иньшого, бігаючи безвпинно по зруйнованім їх домі.

Вернув учитель на дорогу а зобачи-

виши Віктора в корчах мішов подивитись, що він там робить. Но як же він зжахнувся коли побачив, що Віктор зробив. По хвили учитель сказав: „ Жалую тебе дуже, Віктор, та не хочу сейчас карати за такі безсердечні збитки. Но я певний того, що лісові газети надрукують завтра про страшну пригоду. Вони надрукують певно ось таке: „ В часі, коли складали поживу в своїм домі близько Пенькова гори, фамілію муравлів навістила страшна пригода, бо їх дім зьвір якийсь розкидав до основ, через що майже половина муравлів згинула, а вже найбільше молоденьких. — Се була чесна фамілія, злого нікому не заподіяла ніколи. В домі находилось багато молодих муравлів, котрі чекаючи на поживу голодні через цілу ніч, так і погibli. Було багато й таких, що зістались живими, однак не маючи ані родичів ані поживи пішли в ліс тай загибли. ” „А то воно таке буде в газетах?” — спитав зворушений Віктор. „ Тай бо ще і зьвірем мене назвуть? ” — „А певно ” відповів спокійно учитель. Прецінь ніхто иньший тільки лютий зьвір, тай то може нехотячи, збунив се муравлиско. А що в газетах так надрукують, як я тобі сказав, то певно, бо тиж вже на стілько знаєш, що му

равлі з великим трудом побудували собі свій дім. Дивись як они то все ладно вистроїли, кільки там дверей, комірок та станцій ріжних. Тепер то все лежить спустошене і не придатне до нічого вже. Вони мусять шукати другого безпечнішого місця, де побудували другий дім, значить ті муравлі, що зістались живими. А се їм не легко прийде —ні— і не мало часу візьме. А дім мусять який будь будувати, бо деж зиму перебулиб. Ти анї такого дому, анї життя погнаним муравлям не потрапиш повернути ..” Віктор відповівсь на руїну дуже смутно, бо доперва тепер дізнавсь, що зле, дуже зле зробив. Почав думати, як би то чим будь потішити бідних муравлів, а по хвили й сказав: „ Я вже знаю, чим можу їх потішити. Я положу їм кавалок кейка а вони будуть їсти тай забудуть завсьо своє нещастє. ” І справді так зробив, положив кейк на місце де муравлів було найбільше і чув ся досить задоволеним, бо муравлі сей час обсіли його і брали по маленькому кусочку та несли в друге місце де, як Віктор сподівався, наміряли збудувати собі другий дім... А збудувати могли скоро, бо поживу мали готову і багато так, що крім праці не мали чим більше клопотатись.

„Я думаю, що они незадовго забудуть про твоїй злочин” — сказав учитель. „А ти як думаєш Віктор?” спитав знов учитель. „Можливо, що вони забудуть, але я то таки ніколи не забуду. Се ж і буде для мене гарна лекція на ціле моє життя” сказав Віктор. Бо собі думаю тепер, що ану жби нам хто хату розвалив то де б ділись ми всі тоді.” промовив Віктор. А учитель виходячи на дорогу сказав: „Та вам такої біди не було б, бо скоро так сталося би, то будь котрий сусід позволив би мешкати в своїй хаті, но що такі муравлі зроблять?” „А що їм злого може статись, сльб і на дворі почували?” — спитав Віктор. „Гм, ти так думаєш, а не знаєш, що і муравель має своїх ворогів, котрі їй тільки шукають, аби поживитись ними. А муравель се знає, отже добре заховуєсь в своїм домі, аби не пожити смерті.” сказав дальше учитель. Та закінчили дії домів то багато дечого розмовляв учитель з Віктором, однак того всего не буду писати, бо забрало б багато місця і часу щоб розповісти. Скажу еще се, що Віктор мало спав тої ночі а все думав про те, як то він збурих муравлиско, як муравлі бігали цілими купами сюда й тудя, про погибних старих й молодих та про те, де ссї

ночи будуть ночувати. Рано, скоро встав то сейчас побіг у ліс подивитись, що муравлі роблять. І коли був вже на тім місці то аж остовнів. Муравлі завзято працювали коло будованя нового дому. А видно, що не спали, бо багато було зроблено. Віктор бачив як они великі кусні землі тягали на верх і клали то знов скоро бігли в спід і виносили землю на купку. Як часом трафилось, що завеликий кусень землі і оден не годен нести, то чіпалось два-три разом і так виносили і ставили землю там де самі хотіли і треба було. Віктор дививсь на муравлів довго-довго нігде і оком немигнув. Його се дуже цікавило, що муравлі люблять так тяжко працювати, та так всі разом спільно, оден одному помагає.... Смутивсь також, бо думав собі, що то все через него. Муравлі вже мали готовий дім. Сидів та дививсь эще довгий час так, що вкінци здрімав ся. Но нараз як його щось щипне аж підскочив. Подививсь а то муравель, бо таки эще бігав по його руці. Видно, що муравлеви не в смак було, що Віктор дармуючи сидів. Отже збудив і до роботи наганяв його.... І Віктор цішов домів, а вдома читав гарні книжечки. До муравлів часто ходив та дививсь на їх роботу. Такса

мо приносив їм поживу: кейка або мяса. Вже добре тямив що: „Не чини того другому, що тобі не мило.” Наш Віктор від то го часу став жити справді по християнськи. Нікому, бо навіть найменшому хробачкові, нічого злого не робив; прут з дерева бо явсь втяти, бо жалував, що терпіло біль. А вже з школярами то жив в найбільшій любові і згоді; помагав другим скільки міг в роботі яка би там не була. Перестерігав кожного сли zobачив, що мучить або забити хоче яку комашку, бо казав: Ти життя тій комашці, або пташці не дав, отже і не смі-эш відбрати. От такий був той Віктор й не дивниця, що всі люди і вся звівріпна любил и його дуже. Ну а ми знаєм, що як кого люди люблять то такому вже не зле жити. Отже і ви діточки так жийте як Віктор а зобачите, що добре вам буде...

Гонорна гречка.

Було се в літі. На полях росли буї-но та дуже гарно пшениця, ячмінь і овес.

Пшениця, що правда була найгарнійша, однак вона тим не гонорувалась, свою золоту голову до гори не підносила, але схиливши низько що то думала. Так само робили ячмінь і овес. Та не так робила гречка: вона стояла просто записившись, а голову тримала просто й високо в горі....

„Я э найліпша за всіх вас;” сказала гордо гречка до пшениці ячменю і вівса — „я так само найгарнійша. Бо от спитаю тебе спляча трепето: чи знаєш ти щось такого гарного як я э?” А трепета схилила свою голову ніби відповіла, що так, знає. А гречка эще більше гоноруючись почала говорити таке: „О ти дурне дерево; ти таке старе та нічого не знаєш. Позволяєш навіть, що-б хопта росла доокола твого тіла.. Я на тебе зовсім не буду зважати.” І гречка стала на хвильку тихо, та все чим раз то більше простувалась і голову підносила в гору. Тим часом страшна буря наближалась

і всі квіткн або стулили свої делікатні листки або схиляли свої головки аж до землі, але пшпна гречна дивилась все такн в гору. Виділи се квіти тай прошептали гречно до гречки: „Схили свою голову так, як отсе ми робим.” А гречка гордо відповіла: „Та ніби чому я маю так хилитись, перед ким?” „Схили свою голову так, як я.” — закричала пшениця.

А ячмінь овес також сказали: „Ангел бурі надходить і готов знищити тебе, закім зможеш попросити о милосердія.”

„Нехай нищить” — відповіла гречка: „Я не буду хилитись перед ним чи нею хоч-би там що було.”

— Відтак заговорила трепета: „замкни свої цвьіти і стягни до купи свої листки. Подивись на блискавицю, що противнає страшні, чорні хмари. Бо не то ти, ай чоловік, що менше страхаєсь, однак ховаєсь перед нею.” — „Меньше страхаєсь? — ти кажеш” — закричала гречка легкодушно, „Отже нехай стане ся, що хоче а я такн буду дивитись просто на небо... Нараз буря прийшла... Як вже перейшла і стало погідно, квіткн попідносили свої головки в гору будучи відсвіжені дощем. Але, о ди во! гречка уся була припалена блискавицею так, що була чорна як уголь.

Стало жаль трепеті, тай почала плакати, а воробці не знали чого вона плаче і питали про причину. Отже трепета сказала їм чого плаче, а я якраз був тоді коло трепети і чув се та вам діточки написав. І тямте собі те, що коли по громовій тучі перейдете коло поля-гречки то зобачите, що гречка виглядає чорна і припалена.

Тепер вже будете знати чому отсе так єсть з гречкою а таксамо й буде для вас добра наука, щоби не бути гонорним або зарозумілим чи пустим.

ЩАСТЯ.

Років скільки взад я був в однім великім місті і видів фігуру вироблену з марморового каменя. Тепер тої фігури вже там нема, тільки згадка лишилась в людей про ню. А прозивали її Щастя. Та хоч з каменя, а раз як я прийшов близько неї і зачав говорити, то відповідала як би жива.

А говорили ми от таке: „Як ти прекрасна фігуру називаєш ся”? — запитав я. Мене звуть Щастям — відповіла чистим дзвінким голосом. „А хто тебе таку вробив”? — Чоловік, що звав ся Труд-Любов.

„А чому ти стоїш на пальцях а не на стопах твоїх ніг?” — Стою на пальцях, щоби всім покагати, що стою тут тільки ко ротеньку хвилину.

„Ну, а чому ти маєш крила при твоїх обох ногах?” Тому, щоби скоро переходити. — „Добре, але я хочу одно знати. А чому у тебе над чолом таке довге волосє”? — Тому, щоби чоловік мав за що злапати мене, эсли здибає.

„Гм дуже добре; так скажи менї эще одно тоє чому, твоя голова із заду гола, без волося”?

Тому, щоб ніхто мене не зловив, як вже кого помину. А думаю собі: то ти таке моє Щастє! тай як скочу і зламав его за волосє тай привів до дому і тримаю до нині. І добре мені з ним. Та треба еще сказати, що воно тепер вже багато більше, бо і той чоловік Труд-Любов є в мене і він старанно дєглядає мого Щастя. Дбає також, аби не втікло, бо вже не так скоро можна зловити з заду.

А ви діточки, эслп тільки захочете Щастя то насамперед мусите мати Труд-Любов. Інакше то ані зобачите а не то щоб мати його. А те Щастє є коло рук кожного з вас, є в ваших домах в школі і на дворі. Пізнайте його і зловіть за волосє тай ніколи не пустіть, бо без того Щастя дуже чоловік нещасливий, бідний. А я не хочу, щоб ви були нещасливі, бідні.

За багато почував.

Разу одного вивюрка, що жила в дірі в землі, попроспла заяця, щоб її відвідав.

Заяць був дуже радий тим, що буде мав нагоду дещо поговорити з вивюркою, отже постановив піти.

А вивюрка приготувилась як найліпше, щоби заяця задоволити своєю гостинною.

От заяць вже прийшов до вивюрки, так вивюрка подала дещо їсти заяцеві тай сама їла, але їла не так як заяць. Отже заяць не міг стерпіти тай сказав: Пані вивюрко! если ти що їш, то всегда береш тую річ в ланки і так несеш до писка щоб їсти. А то не так треба робити, се не красно для тебе в такий спосіб їсти, бо твої ланки можуть бути не чисті. От дивись я їм цілком інакше від тебе — сказав заяць. Я всьо їм не беручи до лапок, значить їм такн так як есть на землі положене.

Вивюрка послухала сего і сказала: „Дякую тобі пане заяць“. Розійшлись.

Другим разом заяць прийшов знов до вивюрки і застав що вона щось їла. От заяць знов сказав до вивюрки: Як ти що їш то сидиш на своїх задних лапках. А се не

добре так робиш. Ліпше так їсти, як я їм. Я ляжу на живіт, передні лапки простру на перед, та так їм. Так і ти повинна їсти — сказав заяць. А вивюрка сказала: „Дякую тобі пане заяць,” — тай розійшлись.

Якось раз незадовго заяць знов загостив до вивюрки. Вивюрка хотіла пити воду отже пішла до ріки щоб напиться. Коли напилась вже то заяць сказав їй: „Пані вивюрко! ти як пєш воду то пєш із ріки або якої там калабанї. А моя мама навчила мене інакше. Я встаю дуже рано і їм траву з росою отже не потребую вже пити води. А се гарнїйше так робити....

Вивюрка чемно і голосно сказала: „Дякую”. На тїм эще не кїнець. Заяць знов прийшов до вивюрки. А було се у вечер; вивюрка йшла вже спати. Заяць дививсь, дививсь на вивюрку а далї і каже: „Пані вивюрко ти як ідеш спати то ставиш свою голову межи передні лапки а сама звиваєш ся так що виглядаєш гейби яка купка моху, чи що. Отже тебе нїхто не може видїти і знати хто се. А дивись як я роблю. Я кладу свою голову на свої передні лапки котрі знов положені на землю, уха приложу до себе і так сплю, бо так спати то багато безпечнїйше. Спи і ти так. А ви-

вюрка послухала і сказала: „О проте я эще подумаю”.

Но заяцєви захотїлось эще раз прийти до вивюрки. Прийшов і трафив на обїд. Своєю дорогою, що вивюрка була вже злого серця на заяця, що той так богато поучає, як повинна жити. Але эще нич не хотїла йому казати. Думала що бодай сего разу нїчого не буде розказувати, та так воно не було. Заяць і сего разу не стерпїв із своїм поучуванєм. Він думав, що все те, що він робить, то є найлїпше, а що хто робить то до нїчого. Так йому здавалось що і вівюрка зле робить, отже поучував тай і те пер сказаў до вивюрки: Ти панї вивюрко як їш моркву чи що, то вперед згризаєш лупину твоїми передними зубками та аж як морква чистенька ти тоді їш. А так робити то богато марнує ся. От як я їм, то їм усьо з лупиною чи ще з чим. Так і ти повинна їсти. А вивюрка на те все сказала таке: „Слухай заяцю! Эсли мій спосіб життя не вподобав ся тобі так можеш спокійно вийти звідси. Ти не вивюрка а я знов не заяць. Жити і робити однаково не будем, бо ти що иньшого а я що иньшого. Розумїєш! Чи я може хоч словом відізвалась до тебе, щоб так жив як я жию. Нїколи, правда?”

Заяць доперва аж толї зрозумів, що трохи за грубо постунав з вивюркою, отже сказав: „Будь здорова, будь здорова вивюрко“ і пішов.

Вивюрка хотїла була ще щось сказати та не могла, бо заяць кудїсь поскакав так скоро, що не можна було його їй бачити з поміж трави та корчів.

Чим є для нас пес?

Як знаєте може, що Індіанин любить свого пса так само, як свою рідну дитину, бо пес є для него не тільки вірним товаришем а також і помічником в роботі; значить носить на хребті малі клуночки в літї, а в зимі тягає наладовані санки по твердїм снігу і т.и. Не дивниця стже, що пса так любить Індіан.

Причина сему є щей та, що пес вирадував від нехитної смерти цілу родину.

А було се так. Давно-давно, так розказував мені старий Індіан, в Канаді падав такий уливний дощ і так довго падав, що у сї долини наповнились водою а усї люди му сїли лїзти на високі гори, щоби не втопити ся.

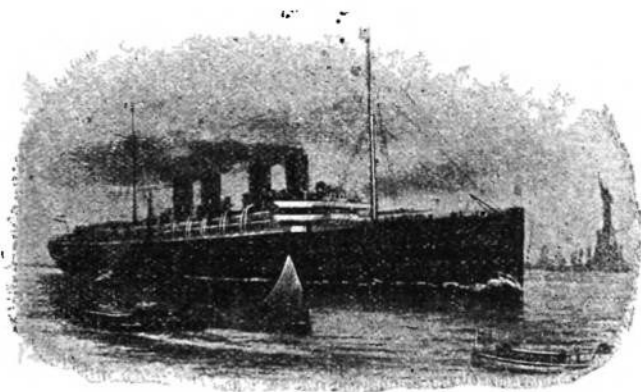
Та як вони лїзли на ті високі гори то і вода підходила за ними все висше і висше. Навіть як вже були на самих вершках тих гір то вода і там їх замало що не позаливала. Тай була би може й заляла, але вони сейчас нарубали багато дерева, вязали по кілька штук до купи і так кожда фамілія на таких деревах (що то радше називає ся

сплави) по воді через якийсь час плавала. Бо поживи було досить, отже не було чого боятись голодової смерти чи що. Кожда родина індіанська взяла з собою що лиш мож на було, та тільки одна однісенька родина що взяла з собою два пси. Другим анї в гадці не було брати псів з собою, тай потопились. От так ті Індіани плавають на тих сплавах а вода вже покрила і найвисші гори які тільки були. Скоро се сталось, то ти сячі мусів і других звірят показались на воді що плавали як тільки могли шукаючи якогось місця, де моглиб стати своїми ногами. Якже-ж зобачили тільки людей плаваючих, то всі ті зьвірі спростувались до них. Коли вже прийшли, то Індіане настрашились їх і почали відганяти від сплавів. Але втікали тільки молоді муси, а старі величезні муси почали гурмою лїзти на сплав, котрі під так великим тягаром ровсувались тай люди і муси топились відразу. Так всі Індіани витопились, хіба та одна родина нї, що мала зі собою псів. Бо эсли тільки який мус приплив близько сплаву, то тії пси яко вірні сторожі брехали так дуже і так страшно, що муси збоялись і поплили собі геть, доки не потопились або не стали на яку землю.

Отже в такий спосіб всі люде, що не брали з собою псів, аби спасти ся від утолення самі потопились. А ті, що взяли, виставили ся від смерти.

О! добрий пес - то великий друг, чи товариш. Через те пса треба шанувати, з ним обходитись добре й ласкаво не бити не копати ногами — як то часто і я сам видів що люди копають, хочай пес їм нічого злого не зробив.

Ви діточки повинні собі се завважати, що пес єсть нашим приятелем, він стереже ціле господарство, коли ми спимо — тай чи літо чи зима він всегда на дворі стереже нашого добра, нас самих. Хиба за се не любимо його?

Не хотіла митись.

Сего разу напишу вам любі діточки про одну дівчину Настуню, котра не любила митись. А було се так:

До родичів Настуні приїхала в гостину тітка, бо були якісь свята. Як вже переспали ніч, то рано повставали та почали збиратись, митись, чесатись і т. и. Се довго не тревало, а коли Настуня по короткій хвилині встала то зобачила, що тітка читала якусь книжку. Но і Настуня довго не гаяла часу, її мама покликала до кухні.

Нараз було чути плач Настуні. Тітка поставила книжку на стіл та почала кликати: „Настуню, Настуню, а ходи сюди до мене. А чого ти плачеш”?... Настуня шлюхаючи і тримаючи в устах свій палець великий, заветиджена йшла до своєї тітки та вже знов було хотіла на добре плакати але тітка ласкаво промовила: „Ходи, ходи до мене на коліна, не бій ся нічого. Скажи чому ти плакала”?

Настуня послухала, прийшла і прошептала: „Мама казали, щоб я вмивалась а я не хотіла, бо не люблю митись, а ще до того в зимній воді”. А тітка каже: „А то ти дуже не гречна коли так робиш. Пре-

цінь ти добре знаєш, що малі дівчата, такі як ти, мусять бути чисті і харні. А чи ти знаєш, що многі, многі зьвірята і птахи та комашки старають ся щоби бути красними ладними і чистими"? Настуня втворила свої очі дуже широко тай спитала: „Чи то справді так эсть"? — А певно, що так, від повіла тітка. Зараз дізнаєш ся про все, я розкажу. Придивім ся добре от хочби твоїй кіточці, коли вона сидить під кухнею, або против сонця, як вона уважно-старанно мпэсь своїми лабками, як відтак всюди вичісуэсь своїм шоретким язиком. Эсли її ковт забруканий хочби дуже трошки, то вона буде так довго витирати, вилизувати те місце, аж доки не буде чистим цілковито знов. Або возьмім приміром малпу, таку малпу, що маэ середні палці в руках досить довгі. Вона, як я сама виділа в зьвіринци в клітці, эсть дуже цікаве зьвіря. Вона тими довгими пальцями чеше ся як би гребінем і утримуэ своэ волосэ чисто і гладко. А чеше ся вона дуже часто.

Знов э таке зьвіря, що зовуть літаючим зьвірем, він маэ можливо найліпший гребінь за всіх. А тим гребенем э його передний з низу зуб, котрого конець э якраз такий як гребінь, що от видиш коло люс-

тра. „О, які то дива суть”! кликнула Настуня. Та то эще не конець Настуню, сказала дальше тїтка. Подиви ся тїльки, як пташки пригладжують своэ пірэ своїми дзю бочками. І як би вони сего не робили, як би не пригладжувалп, то пірэ виросло би так, як само хотїло би і птапки були би все такі буріхаті, паскудні а так само і нечисті. От придивись добре мусї як то вона уважно, старанно вичісуэ свою головку свою головку своїми передніми ногами, а так само й крила задними ногами. А пчоли то таки мають на своїх передних ніжках гей-би гребінці, котрими вони чистять свої делікатні дзюбки.

Або, чи знаэш як муравель виглядаэ? Я певна того, що знаэш, бо видїлась не раз. Отже вони, муравлї, трафляэсь не тїлько, що мають гребінї на їх ніжках, так як пчоли, но так само і щїтки. Мусиш Настуню знати, що звірята, комахи і пташки носять зі собою щїтки і гребінї тай ніколи їх не гублять. „О, а я то часом за своїм гребїнем або щїткою як зачну шукати то візьме якої пів години зак найду”, перервала Настуня. А тїтка знов почала говорити дальше: А чи ти знаэш, що коли зьвірята суть эще дуже молоденькі й не можуть эще самі

митись і чесатись то їх мами миють і чешуть їх чисто, неначе мама свого хлопця або дівчинку? „Тай ті діти ніколи не плачуть як їх миють і чешуть?“ спитала скоро Настуня. „Ні, ніколи“ відповіла тітка. „О, як так, то і я ніколи вже не буду плакати як мене схочуть і будуть мити, чесати або вбирати“ — сказала радо Настуня — бо я не хочу аби звірята і мухи були чемнішими від мене.”

Сейчас Настуня з найбільшою охотою пішла митись, а тітка читала дальше свою книжку. А ви чи лїнівi митись?

Ворона перекінчик.

Эше коли я був малпм, то дід мій оповідав мені казочку про ворону перекінчика.

Хоч може так добре не напишу, як дід мені оповів, але все таки ви діточки зрозумієте, яка се була та ворона перекінчик.

От була собі проста ворона межі воронами така саміська яку ви нераз бачили. Навіть таксамо кракала як котра будь ворона.

Але разу одного залетіла ворона до двора одного багатого пана тай зобачила пави. А пави то мають дуже гарне пірэ, хвіст довгий на кілька ярдів. А так пишно, поволи спадерують! Ви може нераз чули, як то старші говорять на дівчину, що гарно вбра на кажучи: така гарна як пава. Отже можна собі уявити який се мусить бути гарний птах. Зрештою думаю, що ви виділи наобразку таку паву.

Отже як та ворона зобачила ті пави то әї конечно захотілось бути павою. Бо деж то думає собі ворона: пави такі гарні птахи, а я така паскудна.

От вона постановила бути павою. Сейчас де то вона назбирала собі павячого

піря, натикала свій хвіст кілька могла тай вже не летить до ворон, а ходить собі нишпо з павами... Та бо довго вона так не ходила. Пави скоро зобачили ворону, пізнали що то не пава та давай своє пірэ микати, а при тім вимикали багато воронячого піря тай прогнали геть ьд себе.

Бідна ворона була тепер як би і не ворона. Але полетіла вона до ворон, бо самій було скучно жити. Тай прилетіла вона собі на біду, бо ворони не пізнали эї, та давай дзьобати своїли дзьобами та вимикувати до решти эї пірэ. Булиб може і на смерть задзьобали, як був не надійшов пес котрий порозганяв усіх ворон а та бідна ворона перекінчик то вже ледво не ледво підлетіла з землі тропки далі тай впала. Пес побіг за нею, зловив эї і зів. От так воно було з тою вороною перекінчик.

Так воно діэ ся і з людьми. А вже ви діточки повинні о то сильно старатись, аби не забагалось бути павою.

Ви ходите до школи, де суть і англійські діти, а багато так эсть, що ваш учитель э Англїк.

Такий учитель хоче аби ви руські діточки стались англїками. Він вам говорить багато чому ви повинні статись англїками,

як і діти англійські також наклоняють вас до такого самого.

Ви — маючи нагоду бути з англійськими дітьми в школі і по за школу — може і не раз такої гадки, щоб статись англіком, бо бути англіком то багато ліпше як бути Русинном.

Ой, ні, ви мої діточки! Так не думайте ніколи. Не робіть так як та ворона, бо і який же кінець вашого життя був-би.

Ви англіками ніколи не можете бути хочай би і як знали говорити по англійськи. Так само англік не буде ніколи Русинном хоч би як говорив по руськи. Зрештою англік за ніщо в світі не змінив би ся. А ми малиб змінити ся? Ніколи. Наші діди, прапра-діди були Русинами, руськими, наші родичі тато і мама руські, от-же і ви діточки єсьте і повиннісьте такими бути доки будете жити на сім світі, зн. руськими. Вже не раз так було, що який хлопець чи дівчина відцуралсь тата і мамі, свого імя та назви; рускій чи руска і стались ніби то англіками.

Та англіки відтак сьміялись та проганяли від себе таких зангліччених Русинів, а ті мусіли не мало набідптись, горя натерпітись, і пропасти. Уважайте-ж любі діточки!.. Чужого язика учіть ся, бо треба,

та свого поки вас не цурайтесь, бо гріх великий так робити.

А трафить ся, що хтось з англів скаже вам, щоб бути англіком э лїпше бо сей край англійський, то скажіть, що лїпше бути Русином, бо й я Русин, чи Русинка, а край нам Україна то багато більший від англійського краю. Хоч ми межі англїками так все таки ми Русинами э і будемо доки сего сьвіта стане.

Найславнійший нарід то нарід руській, се почувте і від англїка. Отже не потребує вас переконувати, як також і ви не потребуєте більше ані думати про зміну назви Русин, або руській. Самий найславнійший поет наш Тарас Шевченко каже так;

Учіте ся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого наuczайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває
Того Бог карає,
Чужі люди цурають ся
В хату не пускають;

Се сьвяті слова, і ви любі діточки повинні їх на пам'ять вивчитись та всегда ви говорювати. Жийте добре то і вам добре буде.

ЗМІСТ.

Руска дитино	1
Перший день в школі	5
Кирило Недбайко	10
Ще час на роботу	13
Розмова Пташки	17
Мала чемність	21
Троє дурних питань	24
Чи добре брехати	29
Пильна пані жаба	33
Небезпечні двері	37
Чому забили Біглого	42
Вікторова лекція	46
Гонорна гречка	52
Щастє	55
За багато поучовав	57
Чим є для нас пес	61
Не хотїлась мити	64
Ворова перекінчик	68

Геновефа найкрасша повість	·30
Запорожці казка	·15
Фармазони	·25
Чутлива совість	·15
Так мовив Заратустра I II і III часть	·90
Байки Ебзона з образками	·15
Такі собі казочки з образками I і II том	·30
В Джунглях	·50
Сьпівомовки	·30
Кобзар	·15
Олекса Довбуш	·15
Казки за Жидів	·10
Казки за Циганів	·10
Оповідання про Григорія, котрий за покуту	17
літ був прикований до скали.	·20
Оборонець покривджених Лінколн	·10
Оповідання про Богдана Хмельницького	·10
Тарасові поминки	·15
Малі Герої	·25
Заповіт	·15
Подорож Гулівера I і II том	·50
Три цікаві загадки	·20
Уличник	·50
Ярошенко в оправі	\$ 1,50
Сара Кру	·15
За сестрою	·30
Японські казки	·12
Олеся	·05
Вінок збірка байок і оповідання	·40
Сім казок	·70

Китиця желань для молодїжи	·20
Робінзон Крузо з образками в оправі	\$ 1.00
Шекспір в повістках	·15
Історія 'України-Руси	·10
Про старі часи на Україні	·30
Народний Декляматор	·60
Легенди і оповідання для молодежи	·15
Лудь Заливайко	·15

Хочете ще більше книжок пипіть по наш заль-
ний катальог а також катальог грамофонів, сте-
реоскопів і музичних інструментів, котрі на жа-
данє висилаємо даром.

Ruska Knyharnia
850 Main st. Winnipeg, Man.

